

A Műcsarnok a fővárosé

Irta: Pipics Zoltán dr.,

az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat titkára.

Harminc évvel ezelőtt lázas építészeti tevékenységnek volt színhelye a Városliget: javában épültek az ezeréves állami létünnét megünnepelő milleniumi kiállítás csarnokai. Az akkor emelt épületek egyikének, a Műcsarnoknak az azóta eltelt három évtized most jubileumot és egyszermind gazdacsérét hozott. A városligeti, vagy új Műcsarnok épületét, melynek területére vonatkozólag az állam javára kötött használati szerződés a múlt év október 2-án járt le, a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a szerződés értelmében átengedte a székesfőváros korlátlan tulajdonába. Az épületet a tanács által kiküldött bizottság Liber Endre tanácsnok elnöke mellett ma vette át és addig is, amíg a végleges használat tekintetében a tanács a közgyűlésnek előterjesztést tenne, képzőművészeti célokra ideiglenesen az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat-nak engedte át használatra.

Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat már 1891-ben emlékiratot terjesztett a kormány és az országgyűlés elé, amelyben „A magyar művészet válsága” címen felhívta az illetékesek figyelmét egy állandó kiállítási csarnok létesítésére. Ez óhaj teljesülését még csak előmozdította az a körülmény, hogy az ezedévi kiállítás alkalmából szükség volt egy épületre, amelyben a képzőművészeti csoport elhelyezést nyerhessen. Végre Csáky Albin gróf akkori kultuszminiszter javaslatára létrejött az 1894. évi XXVIII. t. c., amely elhatározta az új Műcsarnok építését a főváros által az Andrássy-ut végén felajánlott területen. Magát az építést és az épület használatát az akkor már 33 éves multtal rendelkező Képzőművészeti Társulatra bízta az állam. A Műcsarnok Schickedanz és Herzog tervei szerint mintegy két év alatt 347.000 forint költségen antik-renaissance stílusban felépült. Unnepélyes felavatása a millennium évében, május 4-én I. Ferenc József jelenlétében történt, aki később is gyakori látogatója volt hazai művészi kulturánk az egyetlen templomának. A magyar művészet fénykora dicsőségének legszebb napjait ezekben a termekben élte át, mígnem jött a nagy világháború és a forradalom, amely a béke és a jólétnek a művészekre gyakorolt termékenyítő atmoszféráját helyett csak anyagi gondokat és nyomort teremtett. A Műcsarnokot hadikórházzá alakították át. Ez tönkretette az egykor ragyogó, parkettes termeket, fűvegtehetőzet összetörte, berendezését megromlaltta. A Képzőművészeti Társulat a honvédelmi minisztérium biztatására előlegezte a helyreállítási költségeket, de ezeknek visszatérítését mai napig hiába sürgette, hogy az azóta szükségessé vált javítási munkálatokat keresztülvihesse.

Ha visszatekintünk arra a munkásságra, melyet a Műcsarnok fennállása óta a magyar művészi élet felvirágoztatása érde-

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: Pipics Zoltán

Cím: A Műcsarnok a fővárosé

Forrás: Nemzeti Ujság

3n

(Hely)

1925. 10. 11.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

408

Hely

Műcsarnok

Idő

"1925"

Személy

kében kifejtett, lehetetlen megelégedezni arról az intézményről, melynek legnagyobb részben köszönheti létét, melyre fenntartását rábízta és amely a rábízott kultúrával, mint a legnagyobb emberi értékekkel élő lelkiismerettel, lelkes odaadással és művészi érzéssel sáfarkodott. Ez az intézmény az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat, amelynek neve és sorsa a Műcsarnokéval mindig egyet jelentett. Eppen azért most, mikor mérleget készítettünk arról, hogy mi a jelentősége ennek a városligeti középületnek a legujabbkori magyar művészet fejlődésében, nem elég az ott rendezett kiállítások statisztikáját végigolvasni, hanem látni kell azt a széleskörű tevékenységet, melyet a Képzőművészeti Társulat egyéb téren is kifejtett a magyar művészek és a művészetért lelkesedő magyar közönség érdekében. Mert elsőrangú célja mindig az volt: ezt a két elemet közelebb vinni egymáshoz. Hiszen első két nagy elnöke is egy nagy művész: Barabás Miklós és egy nagy műpártoló: idb. Andrássy Gyula gróf volt.

Az első motívum, amely a Társulatot összehozta, a nemzeti eszme volt. Az életképtelen és az osztrák művészet érdekeit szolgáló Pesti Műegylet és a Képesarnok Egylet romjain épült fel és a magyar művészek felkarolását tűzte ki céljává. Hogy ezek közül éppen az első Munkácsy Mihály volt: okmányszerűen bizonyítható tény. A törekvő jelesebb művészek alkotárait a Társulat megvásárolta és a tagjai között kisorsoltatta. Lapot indított „Műcsarnok”, majd „Művészet” címen. Felhívásaival, tanácsaival gyakran irányította kultuskormányaink művészetpártoló tevékenységét. Javaslatára történt az Andrássy-uti és a városligeti Műcsarnok és a Mintarajziskola építése, valamint az Eszterházy-képtárnak az Állam számára való megvétele. 1882-től a Társulat a maga erejéből rendezte a külföldi nemzetközi kiállítások (Bécs, München, Antwerpen, Hága, Brüsszel, Berlin) magyar csoportját. A rászoruló, elagott művészek, valamint özvegyek és árvák

segítésére alapot létesített. Ennek az alapnak a tulajdonát képezi a Kelenhegyi-úton épült Múteremház, mely 19 művésznek ad hajlékot. Kiállítóinak állami aranyérmek, alapítványok, díjak szolgálnak buzdításul. Törekvő fiatal művészek számára mindig különös dicsőséget jelentett, ha elfogadták és kiállították műveiket a Műcsarnokban. Tagjainak száma már a 8000-et is elérte s most, az ország megcsontított állapotában 4000 tagot számol, ami szép arány.

Külön méltatást érdemelnének tavaszi, őszi és téli kiállításai, melyek egyrészt a magyar művészet egy idényből származó termelését mutatták be, másrészt a külföldi művészet egyes irányairól tájékoztatták a magyar közönséget és tanulságokkal szolgáltak az alkotó művészek számára. A Képzőművészeti Társulat ezenkívül mindig alkalmat adott egyes művészeknek, hogy önálló kiállítás keretében is bemutathassák művészetüket. Hogy csak néhányat említsünk: a Verescsagin-, Peszty-, Tornay-, Spányi-, Bihar-, Székely-, Csók-, Holló-, Vastagh-, Lotz-, Benczur-, Ferenczy-, László-kiállítások örökre emlékeztetnek maradtak a tárlatlátogató közönség számára. A Műcsarnok kiállításai ment maradtak minden üzleti jellegtől. Az itt vásárló közönség a művész által megszabott áron, uzsoraszázalékok nélkül műalkotásokat vehetett. A kiállítások nem hajszolták egymást a nagyobb jövedelem reményében és a kiállított alkotások előbb szigorú kritika szűrőjén mentek keresztül. Ez az altruizmus biztosít számára jogosan meg nem támadható tekintélyt és becsületet.

Pedig a támadásból is kijut ennek az intézménynek, amely a magyar művészi kultúra szem előtt tartásának 64 éves multat köszönhet. Vádolják, hogy üldözje bizonyos irányoknak, mert nem ismer más, mint művészi irányt. Művészi evolúció-revolúció harcát, magyar művészi problémák küzdelmét emlegetik, pedig gyakran nem is művészi problémák azok, „magyar”-nak is csak annyiban lehet nevezni, amennyiben az ősi ezéthuzásnak tipikus jelenségei. Ezek a jelenségek a művészi fejlődés hatalmas folyamának még csak nem is mellékerei, melyek gazdagítanak, hanem inkább terméketlen mocsarai, melyek elposványosítják.

A Képzőművészeti Társulat által elért eredményekre tekintsenek a támadók, akiknek bölcsője valamennyinek a Műcsarnokban ringott és tanuljanak tőle magyar művészi kulturát csinálni.

A főváros élén most olyan egyéniségek állnak, akik nemes célokért folytatott küzdelmében segítségére lesznek — mint a multban is — a Műcsarnoknak, amely tőlük várja az új korszak küszöbén újabb felvirágzását. A Társulat pedig minden magyar művészt és műpártolót tárt karokkal fogadva kebelében, régi tradíciói nyomán halad dicsőséges centenáriuma felé.